

YÛNUS EMRE DÜŞÜNÇESİNDE MEDENİYET DEĞERLERİ*

CIVILIZATION VALUES IN YÛNUS EMRE'S THOUGHT

Levent BAYRAKTAR

Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi,
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Felsefe Bölümü,
bayraktar@ybu.edu.tr

Makale Bilgisi

Makale türü: Araştırma makalesi
Gönderildiği tarih: 22 Kasım 2021
Kabul edildiği tarih: 8 Aralık 2021
Yayınlanma tarihi: 28 Aralık 2021

Article Info

Type of article: Research article
Date submitted: 22 November 2021
Date accepted: 8 December 2021
Date published: 28 December 2021

Anahtar sözcükler

Anahtar kelimeler: Yunus Emre; İlim;
İrfan; Aşk; Medeniyet; Değer

Keywords

Yunus Emre; Science; Wisdom; Love;
Civilization; Value

Öz

Medeniyet tarihine baktığımızda her medeniyetin bir veya birkaç şahsiyet ile özdeşleştirildiği görülür. Türk-İslam Medeniyetinin ilk akla gelen sembol şahsiyetlerinden biri hiç şüphesiz Yunus Emre'dir. Yunus Emre'nin gündelik bir dilden türettiği yüksek mana ve hikmet dili dünya var oldukça insanlığa yol göstermeye devam edecektir. O, sade ve gösterişten uzak bir dil ve üslup ile en yüksek hakikatleri ifade etmiştir. Bu yolla insana lâzım olan benlik bilincini inşa etmiştir. Sevgiye dayalı bir insan, toplum ve evren görüşü oluşturmuş ve temsil etmiştir. İnsanın ve varlığın özünün ilahî aşk ve rahmet olarak benimsenmesi yeni bir medeniyet tasavvuru sunmaktadır. Burada ilim, irfan ve aşk da bütünleşmektedir. Böylece Yunus Emre öğretisinden bir tarz sevgi ve bilgelik medeniyeti tasavvuruna ulaşılmaktadır.

Abstract

When we look at the history of civilization, it is seen that every civilization is identified with one or more personalities. One of the first symbolic figures of the Turkish-Islamic Civilization is undoubtedly Yunus Emre. The language of high meaning and wisdom, which Yunus Emre derived from a daily language, will continue to guide humanity as long as the world exists. He expressed the highest truths with a plain and unpretentious language and style. In this way, he built the self-consciousness that man needs. He created and represented a love-based view of man, society and the universe. Adopting the essence of man and existence as divine love and mercy presents a new conception of civilization. Here, science, wisdom and love are also integrated. Thus, a kind of conception of love and wisdom civilization is reached from the teaching of Yunus Emre.

Giriş

Medeniyet, insanoğlunun varlığını koruyup idame ettirdiği, bilgi, düşünce ve değerlerin eseri olan bir organizasyondur. Medeniyet, bilinçli insan emeğinin, değerlerin ve ülkülerin bir tezahürüdür. Her medeniyet, referans aldığı değerler bağlamında oluşur. Bundan dolayı ortak hususiyetleri olmakla birlikte ayrıldıkları hususlar da mevcuttur. Her medeniyette maddi, teknik ve bilimsel düşünce ortaktır. Bu yüzden teknik ve bilim rahatlıkla medeniyetler arasında geçişkenlik gösterebilmiştir.

* 14 Ekim 2021 tarihinde Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde gerçekleştirilen "Ankara Üniversitesi'nin Kuruluşunun 75. Yıl Dönümünde Dünya İnsanlığı İçin Ortak Bir Değer: Yunus Emre ve Bir Medeniyet Dili: Türkçe" adlı Panel'de sunulan konuşma metninin makale formatına dönüştürülmüş biçimidir.

Tercüme hareketleri de bilim ve felsefe eserlerinin kültürden kültüre rahatlıkla geçebildiğini ve diğer kültür için de anlamlı olduğunu göstermiştir. “Ayrı ayrı medeniyetleri açar gibi görünen büyük “uyaniş”lar, hakikatte, gittikçe genişleyen sürekli tefekkürle birbirine bağlıdır. Bu sürekli tefekkürü temin eden ise bilhassa “tercüme”dir” (Ülken, 2007, s. 5).

İslam medeniyeti doğuş ve kuruluş aşamasında dinî ve aklî hakikati birlemek suretiyle o zamana kadar benzerine rastlanmamış muazzam bir medeniyet hamlesi gerçekleştirmiştir. Hz. Peygamber’in hadisinde geçtiği şekliyle; ilim tahsil etmek kadın erkek her müslümana farzdır. Hurafelerden arınan insan dimağı ve bilinci kısa bir zamanda yüksek bir medeniyet meydana getirmiştir. Bu hadise bütün zamanlar ve mekânlar için emsal olma vasfını ve değerini korumaktadır.

İslamiyet ve İslam imanı medeniyet sahasında bir dönüşüm meydana getirmiştir. Cahiliye âdetlerinin terk edilmesi, putların kırılması; hakikat, hak, hukuk ve adaletin en yüksek değer olarak tanınması; varlık nizamının araştırılması ve bilinmesinin ibadet sayılması; insanın nefsinin terbiye ederek kin, kibir ve hasetten arındırılması; zulüm, sömürü ve tefeciliğin yasaklanması gibi bir dizi ıslahat yeni ve yüksek bir nizamın ve medeniyetin kurulmasını sağlamıştır. Kısa bir zamanda müslüman ilim adamları kendilerine ulaşan birikimi tevarüs edip geliştirmiş ve bazı ilim dallarını da ilk kez kurmuşlardır. Böylece matematik, astronomi, coğrafya, haritacılık, jeoloji, mineraloji, tıp, kimya, eczacılık gibi alanlar yeni baştan ihya ve inşa edilmişlerdir (Sezgin, 2017, s.112-127). Öte taraftan Kur’an-ı Kerim’in nazil olmasıyla birlikte İslami ilimler veya nakli ilimler denen ilim dalları da teşekkül etmiştir.¹ Kur’an-ı Kerim’in doğru okunup anlaşılması için gösterilen gayretler tefsir ilminin temellerini atmıştır. Keza önceki dinler ve kültürler karşısında İslam düşüncesinin nasıl oluşturulacağı ve itikâdi sorulara nasıl cevap verileceği hususu da kelâm ilminin oluşumuna zemin ve imkân sunmuştur. Hz. Peygamberin yaşamış olduğu örnek hayat, dini hikmet ve hakikatleri söz ve fiilleri ile göstermesi ve öğretmesi hadis ve sünnet gibi temel bir İslami ilim dalının oluşmasını sağlamıştır. Bu bağlamda İslam tasavvufu bütün İslami ilimleri temessül ve temellük etme gayreti içinde olmakla beraber en çok Hz. Peygamberin örnek hayatını hâl edinerek candan cana sirayet ettirebilmenin neşesi ve gayreti içinde teşekkül etmiştir. Bu neşe; ilim, irfan ve aşk olarak tezahür etmiştir (Bayraktar, 2019, s. 65-70).

¹ İslam ilim tasnifi konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Osman Bakar. (2012). *İslam Düşüncesinde İlimlerin Tasnifi*. Ahmet Çapku (Çev.), İstanbul: İnsan Yayınları.

Türk-İslam Medeniyetinin Timsali Olarak Yûnus Emre

Yûnus Emre Anadolu'da 13. ve 14.yy'da tasavvufi ilim, irfan ve aşk neşesi ve neşvesini rahmet olarak cümle mahlûkata saçmıştır. İlahileri ve menkıbeleri dilden dile, gönülden gönüle akmakta ve her dem yeniden doğmaktadır.

Yûnus medeniyeti; İslam medeniyetinin Anadolu'da Türkçe ile bir kez daha idrak ve inşa edilmesidir. İslam imanı ve medeniyet değerlerinin oluşturucu ve dönüştürücü gücünün Hoca Ahmed Yesevî'den gelen yorumunun Türk-İslam medeniyetini yeniden mayalamasıdır. Bu maya, hakikat mayasıdır. Hakikat talebi, medeniyet kurucu bir aksiyondur. Hakikat âlemde Adetullah ve Sünnetullah olarak her an tecelli eder. O yüzden Yûnus her dem yeni olan bu tecelli ve zuhurat karşısında hayret ve hayranlığını gizleyemez. "Hak bir gönül virdi bana hâ dimeden hayrân olur" (49/1)²der.

Yûnus ilimle irfanı, akılla gönül birmekten yanadır. Aklın gönülle buluşması akl-ı selimi meydana getirir. Gönül gözü ve can kulağı açılınca da fizik ile metafiziğin birleştiği birlik medeniyeti inkişaf eder.

İnsan değerleri olan varlıktır. Değerler insan davranışlarını ve eylemlerini doğurur ve yönetirler. İnsanın bütün anlamlı faaliyetleri ya bir değerden kaynaklanır ya da bir değeri gerçekleştirmeye yöneliktir. Değerlerin gözetilmediği veya değersizleştirildiği her yer ve durum insan için bir tehlike ve tehdit oluşturur. İnsan, değer bilinci olan, değerleri içselleştiren, yaşayan ve temsil eden varlıktır. Bu bilinç, insanı şahsiyet ve medeniyet alanına yöneltir. Şahsiyet ve medeniyet birbirinin aynası gibidir. Her ikisi de boşlukta veya tesadüfen oluşmaz, oluşturulamaz.

İnsan yüce değerlerle insanlığını idrak ve ikmal etme imkânı bulur. Yüce değerler; etik, estetik ve metafizik bir aşkınlık kaynağı ve imkânıdır. İnsan, yüce değerleri tanıdıkça ve algılayıp hâl edindikçe varlığını anlamlı bir varoluşa ve şahsiyete dönüştürür. Her insan kendisine verilmiş bir emanettir. İşte Yûnus Emre'de medeniyet değerlerini düşünmek, onun tefekküründe insanın hangi değerlerle ve ne adına bir varoluş gerçekleştireceğini aramak ve anlamaya çalışmaktır.

Yûnus Emre'de şahsiyet kuran değerler ile adına "Yûnus Medeniyeti" diyebileceğimiz değerler medeniyeti birbirini gerektirir ve inşa eder. Bu medeniyet ilim, irfan ve aşk ile kaim ve daimdir. Aşk, insanı kemâle yöneltir. Aşk, aşkınlığın

² Metin boyunca Yûnus Emre Divanı'ndan yapılan alıntılar Dr.Mustafa Tatçı'nın tenkitli Divan neşrinden yapılmış olup önce ilahi numarası ardından da beyit numarası verilmiştir.

tezahürü ve tecellisidir, varlığın özüdür. “Yir gök tolu bu ışık durur ışksuz hiç nesne yok durur” (177/2). Aşk, insan olmanın şükrü, insan kalmanın imkânı ve insan kılmanın sırrıdır.

İşksuz âdem dünyada bellü bilün yok durur
Her biri bir nesneye sevgüsü var “âşıkdur
Çalab'un dünyâsında yüz bin dürlü sevgü var
Kabül it kendözüne gör kangısı lâyıkdur (86/1,2).

Yûnus medeniyeti bir aşk medeniyetidir. “Eger işkı seversen cân olasin / Gönüller tahtına sultân olasin” (279/1) der. Aşk, evrende yasa, düzen, hikmet, hakikat ve ilim olarak tecelli ve tezahür eder. O yüzden ilim ve aşk da birbirinin hem tamamlayıcısı hem de diğer yarısıdır.

İşksuzlara benüm sözüm benzer kaya yankusına
Bir zerre işkı olmayan bellü bilün yabandadır
İy kendözini bilmeyen söz ma'nîsin anlamayan
Hak varlığın isterisen uş 'ilm ile Kur'ân'dadır (65/3,5).

Kişinin âlemi bilmesi ilim, âlemdaki yerini ve gayesini bilmesi ise irfandır. İlim ile irfanı birlemek de hikmettir, bilgeliktir. O bir ilâhisinde şöyle yakarır: ‘Âşıklar maksûda ire ‘Ârifler dost yüzün göre (275/6).

Yûnus Emre başlı başına bir medeniyettir. Onu anlamaya gayret etmek; insanı, insanın dünyaya geliş gayesini, burada ne yapması gerektiğini, bu yolculukta ona neyin ve kimin yoldaş ve rehber olacağını sormak ve anlamaya çalışmak demektir.

Yûnus bu sözlerün senün ma'nî durur bilenlere
‘Âkil-kâmil olan kişi bu ma'nîye inanası (406/7).

Yûnus Emre, insanı hakikat talibi ve talebesi olmaya sözü, kelâmı ve hâli ile davet eder. Bu davet insan olmanın ve emaneti üstlenmiş bir şuur olmanın gereğini yapmak için bir imkân ve yoldur.

Hakikate irenler hakikati bulanlar
Ne bahtludur cânları hep mahabbet içinde (295/12).

Yûnus, “Hak bir gönül verdi bana” (49/1) diyerek keşfe çıkar. Bu, Hakk'ı kendinde bulma tecrübesidir. Bu hakikat, aşk yoluna girmek ve cümle mahlûkatla biliş ve tanış olmak ve zuhuratta abes görmeden, razı olmak yolunu açmıştır. “Hakk'ı girçek sevenlere cümle ‘âlem kardaş gelür” (92/7) der.

Yûnus Emre'de bütün insani değerler ve gayretler Hakk bilinci ile bağlantılı ve ilişkilidir. Felsefi bir dil ve bağlam içinde ifade edilecek olursa bu; varlık, bilgi ve değer alanlarının Hakk ile birlikte ele alınması demektir. Gerçekten varolan sadece Hakk'tır. Varlık, Hakk'tandır, onun tecellisidir. O yüzden Yûnus kendisine nasihat ederken bütün insanları uyanmaya çağırır.

Başdan ayaga degin Hak nûrı seni dutmuş

Hak'dan ayru ne vardur kalma gümân içinde (302/11).

Öldüren ol dirgüren ol Yûnus imdi Hakk'ıla ol

Hak'dan artuk hiç kimesne yok nesneyi var eylemez (112/7).

Varlıkla birlikte bilgisi de Hakk ile irtibatlıdır. Gerçek varlık Hakk olduğu gibi gerçek bilgi de Hakk'ın bilgisidir veya varlığı Hakk ile ilişkisi bağlamında bilmektir. Böylece madde ve mânâ, fizik ile metafizik, ruh ile beden de birlikte ve bir bütün halinde ele alınmış olur.

Modern felsefenin ve ardından gelen aydınlanmacı ve pozitivist zihniyetin şekillendirdiği seküler ve profan dünya görüşü, kutsalı sürgün ederek değerler hiyerarşisini alt üst etmiştir. Oysa Yûnus Emre varlık ve bilgi alanlarında olduğu gibi değer alanında da insanın mutlak varlıkla ilişkisini merkeze koyar. Kendisini de ikaz edip öğüt vermekten geri durmaz: "Sen gerçek 'âşıkısan dostun dostına dost ol" (131/3) der.

Yûnus için değerler uzlaşım sal veya izafî değildir. Değerlerin kaynağı ilâhidir. Değerler gönülle hissedilir, gönülle yaşanır. Gönül Çalabın tahtıdır. O yüzden gönül almak, gönül yapmak esastır. Zira insan bu dünyaya bir gönüle girmek ve gönül yapmak için gelmiştir.

Ben gelmedüm da'vîyiçün benüm işüm seviyiçün

Dostun evi gönüllerdür gönüller yapmaga geldüm (179/2).

Sonuç

Medeniyet, insanlık için bir şemsiye kavramdır. İnsan olmak, medeni bir hayat sürmek olarak anlaşılır ve öyle de anlaşılmalıdır. Medeni hayatın karşısında barbarlık vardır. İnsanın ilkelleşmesi vardır. İnsanın ilkel duygularına yenik düşmesi vardır. Bu nedenle, medeniyet davası ve medeniyet değerleri hakkında bilinç geliştirmek suretiyle, insanın ilkel hali üzerinden bir tekâmüle, bir oluşa, bir olgunlaşmaya doğru açılması, ahlâki ve insani bir ödevdir. Medeniyet, bir kemal yolculuğudur denebilir.

Medeniyetin bir başka ölçüsü de bilginin düşüncenin ve değerlerin bir organizasyonu olmasıdır. Medeniyet boşlukta oluşmaz. Medeniyet tesadüfen oluşturulmaz. Medeniyet bir doğa hadisesi değildir. İnsanın içinde bulunduğu tabiatta, o olsa da olmasa da bir tabiat nizamı vardır. Ama medeniyet nizamı böyle değildir. Medeniyet nizamı insanın dâhil olmasıyla, onun emeği ve gayreti ile kurulan bir nizamdır. Bu noktada yeryüzünde tek bir medeniyet mi, medeniyetler mi vardır diye sorulabilir. Günümüzde, medeniyetin tek olmadığı ve medeniyetlerin birbirleri için tehdit ve tehlike oluşturdukları fikrinin dile getirildiği görülmektedir. Mesela Huntington “Medeniyetler Çatışması”ndan bahseder ve bu çatışma sonucunda bazı medeniyetlerin yeryüzünden silineceklerini, sadece bazılarının yaşama hakkı bulacağını iddia eder. “Huntington, ünlü tezini ortaya attığında eşzamanlı olarak farklı çevreler tarafından sert biçimde eleştirilmekte gecikmedi. Teorisindeki elçabukluğu ve medeniyetleri sınıflandırmasındaki aceleciliği gözden kaçacak gibi değildi. Kehanet yüklü senaryo, siyaset biliminin zayıf diliyle kaleme alınmıştı. Kimi yerlerde uygarlık tarihinin yüzeysel bilgilerine yer veriliyor, kimi yerlerde tarihsel düşmanlıklar canlı tutulmaya çalışılıyordu” (Takış, 2007, s.8).

Bu noktada Yûnus’la birlikte, bütün cihana söyleyecek sözümüz olduğu fark edilmelidir. Burada insanlığı, bu çatışma fikrinden kurtaracak, bütün cihanı kucaklayacak bir birlik ahlâkı ve metafiziği vardır. Yûnus’un zihnindeki, gönlündeki medeniyet algısı da bu ahlâk ve metafiziğe dayanmaktadır. Buna göre medeniyetler çatışmak zorunda değildir. Çünkü Yûnusla birlikte “gelin tanış olalım işi kolay kılalım sevelim sevelelim dünya kimseye kalmaz” hikmeti insanlığa yol göstermeye devam etmektedir.

Bu bağlamda Yûnus Emre’de medeniyet değerleri hakkında bir bilinçlenmeye ve farkındalığa ihtiyaç duyulmaktadır. İşte bu noktada Yûnus’un değerler nizamı gündeme gelir. Çünkü Yûnus eski değil eskimeyecek olan ve ezeli ve ebedi hikmeti ve hakikati bütün bir insanlığa rahmet olarak sunmaktadır. Yûnus’un değerler nizamı, bir varlık nizamı ekseninde teşekkül eder. Bu değerlerin merkezinde mutlak varlık vardır. Kendinden zorunlu olan, eşi benzeri olmayan, ortağı olmayan mutlak Varlık. Onun dışındaki her şey yaratılmışlardır. Varlıklarını Haktan alırlar. Öyle ise Hak dışındaki diğer varlıklar Hak’tan gelip Hakk’a doğru giderler. Bu fikir, bir sevgi ahlâkı bir sevgi metafiziği, yeni bir rahmet metafiziği olarak Yûnus’un dilinden, gönlünden neşrolur.

Yûnus kendisine “sen bu dünyaya niye geldin” diye sorar. Cevabını yine kendisi verir: “gönüller yapmaya geldim”. Bu düşüncede bir tek “gönül” kavramını anlamak bile, insanda bir dönüşüm meydana getirebilir. Çünkü “gönül çalab'ın tahtı çalab gönüle baktı / İki cihan bedbahtı kim gönül yıkar ise”. Dağlara taşlara sığmayan, evrene sığmayan Hak, bir mü'min kulunun gönlüne sığabiliyor. Öyleyse gönül almak gerek. Gönül kırmamak gerek. Gönül yapmak gerek. Gönül yıkmamak gerek.

Medeniyeti evrensel mânâsıyla düşünmek, onun üzerine kaim olduğu ve daim olduğu değerleri düşünmek demektir. Bu değerlerin başında insanın bütün bilinçli eylemlerini kapsayan “bilgi” gelir. İnsanoğlu bilmeye mecbur ve mahkûm bırakılmış bir varlıktır. İnsanın dışındaki diğer varlıklar kendilerine lâzım olan bilgiye içgüdüleriyle sahip olarak bu dünyaya gelirler. Kendi türsel determinasyonları ölçüsünde bir hayat yaşarlar. Ama insan öyle değildir. İnsan mutlaka bilmek zorunda bırakılmış ve o bilgisiyle de imtihan edilmiş bir varlıktır. Bilgi insan için hem bir imkân hem de bir imtihandır.

Batı medeniyeti bilgi güçtür, güç haktır öyleyse güçlüyüm, haklıyım ve kendi istediğim nizamı kurabilirim (Bayraktar 2016, s. 105) der. Fakat gerçekten, bir şeyi biliyor olmak, o bilgiyle insana sonsuzca ve sorumsuzca eyleme yetkisi verir mi? Bu noktada başka bir kavram gündeme gelir: Ahlâk ve değer. İnsanın bilgiyle sorumsuzca eylememesi için bilginin ahlâka tabi olması gerekir. Bilginin bir değer endişesiyle ve o değerın yönlendirmesiyle kullanılması gerekir. İşte o zaman gerçek manasıyla bir medeniyetten bahsetmek mümkün olur. Aksi takdirde bilginin güç olarak yansıdığı, gücün de istila olarak, işgal olarak tezahür ettiği bir duruma ne insani denebilir ne de medeniyet denebilir. Zira zulüm ile âbâd olunmaz, hikmetle hakikatle ilimle ve irfanla âbâd olunur.

Bu nedenle, Yûnus medeniyeti diyebileceğimiz o medeniyetin temel değerlerinin insanlığı taşıyacağı seviye unutulmamalıdır. Dünya kin, kibir, öfke haset ve işgal batağından kurtulabilmelidir, kurtarılabilmelidir. İşte bunun için Yûnus'un anlaşılması, anlatılması gerekir. Çünkü insan tabiatı iyiye meyillidir. Eğer iyiyi görürse iyiye meyleder. Bu örnek modelleri, rol modelleri bu nedenle anlamaya ve anlatmaya çalışmak gerekir. Onlarla birlikte bu kırık dünyayı yeniden inşa etmek için çalışmak gerekir.

Yûnus, zamansız ve mekânsız olarak bir ideal insan tipi sergiler. O insan, bu dünyaya niçin gelmiş olduğunu bilen, burada ne yapması gerektiğini fark eden ve yüksek değerlerle yaşayan, örnek olan bir şahsiyet profili sunar. Bunu, İslam

dininin, ahlâkının, maneviyatının ve metafiziğinin içerisinde sunuyor olması üzerinde de bilinç geliştirmek gerekir. Yûnus'un tasavvur ve temsil ettiği medeniyet, bir değerler hiyerarşisi içerisinde oluşur. Bu değerler mutlak varlıkla ilişkilendirilmiştir. İnsan bu değerlerle kendisini tekâmül halinde bir varoluş olarak gerçekleştirir. Yûnus, medeniyetimizin ve medeniyet değerlerimizin cihanşümül ve müşahhas bir şahsiyettir.

KAYNAKÇA

- Bakar, O. (2012). *İslam Düşüncesinde İlimlerin Tasnifi*. Ahmet Çapku (Çev.). İstanbul: İnsan.
- Bayraktar, L. (2019). Türk-İslam Düşüncesine Genel Bir Bakış: Felsefe Kelâm ve Tasavvuf. *Millî Mecmua*, (7), 65-70.
- Bayraktar, L. (2016). *Felsefe ve Tasavvuf*. Ankara: Aktif Düşünce.
- Sezgin, F. (2017). *İslam Bilimler Tarihi Üzerine Konferanslar*. İstanbul: Timaş.
- Takış, T. (2007). Davud, Golyat'a Karşı. *Doğu Batı*, 10 (41), 7- 8.
- Ülken, H. Z. (2007). *Uyanış Devirlerinde Tercümenin Rolü*. İstanbul: Ülken.
- Tatçı, M. (2005). *Yûnus Emre Külliyyatı II Yûnus Emre Divânı Tenkitli Metin*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.

Summary

Yunus Emre has a very special place in Turkish-Islamic Sufi thought. He played an important role in the development of Turkish as a language of thought. He dealt with mystical, metaphysical and ethical issues in his poems. The love of God, nature and humanity is among his main themes. According to him, human and civilization are similar to each other. Both are founded on lofty values. Science, philosophy and art are the foundational disciplines of civilization.

The civilization that Yunus Emre represents can be called the civilization of unity, the civilization of love or the civilization of values. In Yunus Emre's civilization of unity, the world and the hereafter, science and wisdom, mind and spirit were integrated.

Human is a being with values. Values create and govern human behavior and actions. All meaningful activities of human beings either originate from a value or are directed towards realizing a value. Every place and situation where values are not observed or considered unimportant creates a danger and threat to people. Human

is a being who has value consciousness, internalizes values, lives and represents them. This consciousness leads people to the field of personality and civilization. Personality and civilization are like mirrors of each other. Both cannot be created in a vacuum or by chance.

Human finds the opportunity to perceive and realize his humanity with supreme values. Supreme values are an ethical, aesthetic and metaphysical source and possibility of transcendence. As a person recognizes and lives supreme values, he transforms his being into a meaningful existence and personality. Every person is a gift given to him. Thinking about the values of civilization in Yunus Emre's philosophy is searching and trying to understand with which values a person will realize an existence.

The values that establish a personality in Yunus Emre and the values that we can call "Yunus Civilization" require and build each other. This civilization is founded and lives on with knowledge, wisdom and love. Love leads people to perfection. Love is the manifestation of transcendence and the essence of being.

In Yunus Emre, all human values and efforts are related to the consciousness of God. If expressed in a philosophical language and context, this is; means to deal with the fields of existence, knowledge and value together with God. Only God really exists.

The secular and profane worldview, shaped by modern philosophy and the enlightened and positivist mentality that followed, overturned the hierarchy of values by exiling the sacred. However, Yunus Emre puts the relationship of human with absolute existence in the center in the field of value as well as in the fields of existence and knowledge.

For Yunus, values are not conventional or relative. The source of values is divine. The civilization that Yunus thinks and represents is formed within a hierarchy of values. These values are associated with God. With these values, human realizes himself as an evolving existence. Yunus Emre is a universal and concrete personality of our civilization and civilizational values.